

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČR, BRNO, V. V. I., V ROCE 2008

Stejně jako v předchozích letech také v roce 2008 byla vědecká činnost Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., v oblasti základního výzkumu směřována na některá vybraná témata evropské a světové prehistorie a protohistorie. Jedná se o ty problémové okruhy, pro jejichž řešení existují na ústavě optimální předpoklady v ohledu geografickém, historickém i vědním. Současně jde o priority vytyčené v samotném výzkumném záměru pracoviště „Pravěký a časně dějinný vývoj ve střední Evropě z pohledu nejnovějších výsledků archeologického bádání na Moravě a ve Slezsku“ (identifikační kód AV0Z80010507). Tento výzkumný záměr, v rámci Akademie věd ČR vypsáný původně pro období let 2005–2010, byl právě v minulém roce v souladu s aktuální situací tematicky rozšířen a prodloužen do 31. prosince 2011. Rozšíření přihlíží k aplikacím přírodovědných metod v oblasti archeogenetiky (izotopová geochemie, studium mikrostruktur zubního cementu apod.), nabízejícím nové možnosti při průzkumu starých populací, jejich kultury, migračních pohybů i případných otázek autochtonity. Výsledky prvních tří sezon řešení výzkumného záměru (2005–2007) hodnotila v první polovině roku 2008 komise Akademické rady AV ČR, která výzkumnou činnost pracoviště klasifikovala v nejvyšší kategorii „A – velmi dobrý“. Vedle publikačních aktivit vyzvedla širokou účast na grantových projektech a snahu o užší propojení badatelského programu s novými přírodovědnými tématy a metodami. Upozornila však na nevyrovnanou věkovou strukturu pracovníků, vyžadující omlazení, a dále na nevyhovující prostorové podmínky brněnského ústředí ústavu.

Z jednotlivých hlavních témat byly v oblasti studia starší doby kamenné a paleoetnologie realizovány soustavné, záchranné či sondážní terénní odkryvy na vybraných modelových nalezištích (Dolní Věstonice–Pavlov, Líšeň, Tvarožná), a to i za účasti spolupracujících zahraničních institucí ze Spojených států amerických a Německa (University of Minnesota, Dept. of Anthropology, Minneapolis, G. Tostevin; Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, Dept. of Human Evolution, Leipzig, D. Richter). Publikační výstupy pak souhrnně zhodnotily některé stěžejní lokality lovců mamutů v širších souvislostech celé oblasti Eurasie. V případě Petřkovic u Ostřavy šlo o monografické vyhodnocení veškerých nálezo- vých situací i samotných nálezů na sídlišti mladého gravettienu. Zvláštní pozornost byla přitom věnována nejzná-

mějšímu nálezů – ženské figurce tzv. Petřkovické venuše a jejím obdobám v pravěkém umění i v současném etnologickém materiálu. Předmostí se týkala nová rekonstrukce hromadného nálezů lidských skeletů z roku 1894, hodnocená z hlediska rituálního chování a tafonomie nálezové situace i s přihlédnutím k výsledkům nových výzkumů na lokalitě roku 2006. Předloženy byly ale také cenné příspěvky k dataci známé lokality Bohunice (Svoboda, J. (ed.): *Petřkovice. On shouldered points and female figurines. The Dolní Věstonice Studies 15, Brno 2008, 252 str.*; Svoboda, J.: *The Upper Paleolithic burial area at Předmostí: Ritual and taphonomy, Journal of Human Evolution 54, 2008, 15–33*; Richter, D., Tostevin, G., Škrdla, P.: *Bohunician technology and thermoluminescence dating of the type locality of Brno-Bohunice (Czech Republic), Journal of Human Evolution 55, 2008, 871–885*; Richter, D., Tostevin, G., Škrdla, P., Davies, W.: *New radiometric dates for the Early Upper Palaeolithic type locality of Brno-Bohunice (Czech Republic): comparison of TL, OSL, IRSL and 14C dating results, Journal of Archaeological Science 2008, v tisku*).

Na ústavu rozvíjené zkoumání pozdní doby kamenné přineslo zejména dokončení obsáhlé monografie zpracovávající a vyhodnocující štípanou kamennou industrii moravské větve kultury lidu zvoncovitých pohárů. Do tisku odevzdaná publikace, vzniklá mimo jiné v kooperaci s krakovským pracovištěm Polské akademie věd, prezentuje i některé velmi zajímavé poznatky k sídelní strategii tohoto období. Ve svém celku bude představovat bázi další oborové komparace a prospekce ve středoevropském měřítku (Kopacz, J., Šebela, L., Přichystal, A.: *Lithic Chipped Industry of the Bell Beaker Culture in Moravia and its East-Central European Context. Brno–Kraków 2009, v tisku, 296 str., 5 map, 4 grafy, 10 fotografií, 25 obr., 53 tab. rkp.*).

Výzkum vojenského zásahu antické římské říše do středního Podunají a etnických a kulturních procesů v období stěhování národů se orientoval jak na terénní akce, tak na dokončení či publikování obsáhlých souborných textových výstupů. Zatímco na vlastní římské vojenské základně Mušov–Hradisko pokračovala soustavná terénní prospekce, náročný a rozsáhlý záchranný výzkum na stavbě v k. ú. Pasohlávky získal nová unikátní archeologická data především pro řešení problematiky římských vojenských operací a pro poznání charakteru vojenské báze na Hradisku. Právě souhrnné vyhodnocení dlouhodobě odkrývané lokality Mušov–Hradisko bylo jak cílem obsáhlého rukopisu, odevzdaného v rámci projektu GA ČR č. 404/05/2455, tak bilanční studie, vy-

dané v obsažném sborníku k problematice zvláště barbarských sídlišť ve středním Podunají a v Polsku. Další, v rámci spolupráce s Národním centrem vědeckého výzkumu v Paříži publikované studie se věnovaly historickému vývoji ve středním Podunají v období po rozpadu římského panství. Na základě archeologických nálezů jednak nastínil celkový obraz oblasti v období do počátku 6. století po Kristu, zaměřily se ale také na navazující problematiku langobardského zásahu (*Droberjar, E.; Komoróczy, B.; Vachútová, D. (eds.): Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů (Archeologie barbarů 2007). Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., sv. 37. Brno 2008, 542 s.; Komoróczy, B., Hradisko (Burgstall) u Mušova ve světle výzkumů v letech 1994–2007, tamtéž, 391–438; Tejral, J.: Ein Abriss der frühvölkerwanderungszeitlichen Entwicklung im mittleren Donauraum bis zum Anfang des 6. Jahrhunderts. In: Bemmann, M.; Schmauder, M. (eds.): Kulturwandel in Mitteleuropa. Langobarden–Awaren–Slawen. Bonn 2008, 249–283; Tejral, J.: Zur Frage langobardischer Funde nördlich der mittleren Donau. In: Landschaftsverband Rheinland, Hrsg., Die Langobarden. Das Ende der Völkervandern. Bonn 2008, 53–71; Tejral, J., Komoróczy, B.: Hradisko u Mušova – výsledky archeologického výzkumu římské vojenské báze z doby markomanských válek, rkp., Brno 2008, 427 str., 350 str. katalogu, 66 tab.*).

V oboru slovanské a časně středověké archeologie se podařilo v ediční řadě ústavu zveřejnit nálezy soubor ze sídliště Mutěnice-Zbrod, velmi důležitý pro poznání počátků slovanského osídlení našich zemí. Mutěnické sídliště však autor zasadil i do širokého rámce etnogeneze a problematiky počátků slovanského osídlení v celé střední a východní Evropě. K objasnění vztahů mocenských a ekonomických center raného středověku a jejich bezprostředního i širšího sídelně-hospodářského zázemí přispěly dva další obsáhlé sborníky ediční řady „*Internationale Tagungen in Mikulčice*“. Zatímco první z nich se zabýval problematikou struktury osídlení v okolí raně středověkých středisek („zemědělské“ zázemí) a otázkami zajištění provozu těchto center zejména v období 9.–10. století, druhý byl věnován poznání „vedlejších“, „nerezidenčních“ areálů (předhradí, suburbia) raně středověkých mocenských center (charakter, funkce, hospodářské a sociální struktury apod.). Z mikulčického pracoviště však souběžně vyšly i některé dílčí studie týkající se tzv. avarských nálezů z Mikulčic, zdejší sakrální architektury či zániku mikulčické aglomerace. Při přípravě nové památkové a muzejní prezentace velkomoravského kostela č. II v Mikulčicích byly v prosinci 2007 až březnu 2008 provedeny ověřovací a doplňkové terénní exkavace v jeho prostoru, podstatně doplňující dosavadní názory na stavební podobu a vývoj kostela. Zásadní je nález dosud neznámého hrobu pod obvodovým zdívkem mladší „stavby A“. V oblasti doplňujícího studia vrcholného středověku vytvořilo konečně detailní zpracování chronologie brněnské keramiky 12. a 13. století základnu pro exaktnější dataci důležitých kulturních a sídelních procesů tohoto období v širším jiho- a středomoravském regionu (*Boháčová, I.; Po-*

láček, L. (eds.): Burg–Vorbürg–Suburbium. Zur Problematik der Nebenareale frühmittelalterlicher Zentren. Internationale Tagungen in Mikulčice, Band VII–Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., sv. 35. Brno 2008, 308 str.; Klanica, Z.: Mutěnice-Zbrod. Zaniklé slovanské sídliště ze 7.–10. století. Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. sv. 36. Brno 2008, 302 str.; Poláček, L. (ed.): Das wirtschaftliche Hinterland der frühmittelalterlichen Zentren. Internationale Tagungen in Mikulčice, Band VI–Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., sv. 31. Brno 2008, 438 str.; Poláček, L.: Altmährische Kirchen als archäologische Quelle. In: Pipal, M.; Daim, F. (eds.): Die frühmittelalterlichen Wandmalereien Mährens und der Slowakei. Archäologischer Kontext und herstellungstechnologische Analyse. Monographien zur Frühgeschichte und Mittelalterarchäologie 12. Innsbruck 2008, 11–30; Procházka, R., Peška, M.: Základní rysy vývoje brněnské keramiky ve 12.–13./14. století, Přehled výzkumů 48, Brno 2007–vyšlo 2008, 143–299).

Nedílnou součástí vědecké činnosti ústavu byla úzká spolupráce s vysokými školami. Kupříkladu studie nastiňující základní stratifikaci sociální struktury velkomoravského hradiště v Mikulčicích a jeho nejbližšího zázemí vznikla i na základě výsledků spolupráce s vysokoškolskými laboratorii při analyzování rozsáhlého antropologického materiálu z jednotlivých mikulčických nekropolí (*Poláček, L.: Nástin sociální struktury mocenského centra v Mikulčicích a jeho zázemí na základě archeologických pramenů. In: Poláček, L. (ed.): Studien zum Burgwall von Mikulčice VIII, Brno 2008, v tisku, 40 str.*). Jde přitom o jeden z výstupů projektu GA ČR č. 206/07/0699 „*Biologická variabilita, zdravotní stav a sociální stratifikace raně středověké populace Velké Moravy: mikroevoluční změny*“ (řešitel dr. P. Velemínský, Národní muzeum Praha, spoluřešitelé dr. L. Poláček za Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., dr. J. Brůžek za Fakultu humanitních studií Západočeské univerzity a dr. J. Velemínská za Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy). Významný byl i podíl na vědecké výchově, celkem devět pracovníků ústavu v bakalářských, magisterských i doktorských programech odvedlo v přednáškách, seminářích i cvičeních několik set hodin na několika domácích univerzitách (univerzity Karlova, Masarykova, Mendelova zemědělská a lesnická, Palackého, Slezská, Západočeská). Ještě v širší míře se zapojili ústavní badatelé do vedení, oponentování a konzultací bakalářských, magisterských a doktorských prací či do vedení archeologické a pedologické terénní praxe studentů vysokých škol.

Významnou složku aktivit Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., tvoří vedle základního výzkumu i výkon archeologické památkové péče a expertní činnosti v oboru archeologie, tak jak jej ukládají jednotlivá ustanovení zákona č. 20/1987 Sb. v platném znění. Samostatné oddělení archeologické památkové péče za rok 2008 vyhotovilo pro orgány státní správy a další veřejné i soukromé instituce a osoby celkem na 650 písemných odborných expertiz a vyjádření. V agendě byly zastoupeny zejména posudky týkající se realizace záchranných archeologických výzkumů na jednotlivých stavebních akcích, nezanedbatelná část se však týkala i samotné ochrany archeologic-

kých památek. V průběhu první poloviny roku 2008 byl v několika etapách především připomínkován Ministerstvem kultury ČR zpracováváný text věcného znění připravovaného nového památkového zákona, zejména pak ustanovení týkající se archeologických výzkumů, ochrany a záchraný archeologických nálezů a lokalit i archeologické památkové péče. Právní komise Akademie věd ČR dále Ministerstvu kultury ČR postoupila ústavem zpracovanou kompletní dokumentaci k návrhům na prohlášení dvou archeologických lokalit za kulturní památky: pozůstatků Běhounské (Tišnovské) brány středověkého opevnění města Brna a barokního opevnění města Jihlavy. Zmínit lze také expertizu na žádost Plaza Centers Czech Republic, spol. s r. o., Praha, jako investora o posouzení nákladů kalkulovaných Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm Ostrava na provedení záchranného archeologického výzkumu na připravované stavbě „Obchodní a zábavní centrum Opava–Plaza“, na kterou navázala vícestranná jednání vedoucí ke vzájemné dohodě. Rovněž v minulém roce pokračovala příprava podkladů a dokumentace pro nominaci velkomoravského hradiště „Valy“ u Mikulčic na seznam světového dědictví UNESCO. Komplikovaná jednání v této věci byla vedena spolu s ústředním pracovištěm Národního památkového ústavu, Ministerstvem kultury ČR a Krajským úřadem Jihomoravského kraje.

S přihlédnutím ke svým výzkumným prioritám realizoval Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., na základě příslušných paragrafů zákona č. 20/1987 Sb. celkem 64 dohod o provedení záchranného výzkumu na stavbách prováděných na území s archeologickými nálezy. Z nejvýznamnějších záchranných akcí je třeba uvést výzkum na stavbě „Dopravní a technická infrastruktura projektu Pasohlávky“, který odkryl v k. ú. Pasohlávky na ploše 4,2 ha v období od počátku března do konce listopadu roku 2008 celou řadu pozůstatků pravěkých i raně dějinných aktivit. Šlo o části pohřebišť z pozdní doby kamenné a starší doby bronzové (kultura zvoncovitých pohárů, kultura únětická), osídlení z konce starší doby bronzové (věteřovská skupina), zejména ale o úsek opevnění a zástavby základny římských legií ze 2. století po Kristu a fragmenty germánského sídliště ze 3. století po Kristu. Další záchranný archeologický výzkum na trase silniční spojky S1 na k. ú. Opava–Malé Hoštice objevil v období od jara do podzimu 2008 část velkomoravského kostrového pohřebiště (celkem 17 hrobů). Vedle stěbořického mohylníku se jedná o prakticky jedinou známou velkomoravskou nekropoli severně od Moravské brány (srov. obr. 1). Mezi pohřbenými byla doložena přítomnost bojovnícké složky (muži vybavení sekerami, věděrky a srpy), ženské hroby obsahovaly i stříbrný šperk. Lokalitu je třeba považovat za významný doklad expanze velkomoravské kultury, popř. i mocenských složek do oblasti Poodří a Slezska ve 2. polovině 9. století, se zásadními dopady v hodnocení počátků geopolitických vazeb prostoru Opavska k Moravě a území pozdějšího českého státu. Pokračující záchranné práce na stavbě rodinných domů v Mikulčicích, v polní trati Podbřežníky, pak zachytily opět bohaté vícefázové osídlení této polohy. Vedle nálezů ze střední a mladší doby bronzové byly rozhojněny poznatky o osadě z keltského období, zejména ale o něko-

Obr. 1: Opava–Malé Hoštice. Pracovní záběr z výzkumu raně středověké nekropole. Foto J. Juchelka. *Fig. 1:* Opava–Malé Hoštice. Photo of the excavation of the early medieval graveyard. Photo by J. Juchelka.

likařazovém slovanském osídlení raného středověku od 7. do 9. století po Kristu (zahloubené chaty, zvláště hojně zásobní jámy na obilí). Výzkum tak přinesl vítaný příklad neopevněné venkovské osady v těsném zázemí velkomoravského centra v Mikulčicích s cennými doklady zemědělské produkce.

Samostatně nebo ve spolupráci s jinými odbornými institucemi vydal Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., v roce 2008 celkem osm publikací:

Boháčová, I.; Poláček, L. (eds.): Burg – Vorburg – Suburbium. Zur Problematik der Nebenareale frühmittelalterlicher Zentren. Internationale Tagungen in Mikulčice, Band VII – Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. sv. 35. Brno 2008. 308 s. ISBN 978-80-86023-84-2

Droberjar, E.; Komoróczy, B.; Vachútová, D. (eds.): Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů (Archeologie barbarů 2007) – Siedlungen der Barbaren. Chronologische, wirtschaftliche und historische Aspekte ihrer Entwicklung aus der Sicht der neuen archäologischen Forschung (Archäologie der Barbaren 2007). Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. sv. 37. Brno 2008. 542 s. ISBN 978-80-86023-89-3

Galuška, L.; Kouřil, P.; Mitáček, J. (eds.): Východní Morava v 10. až 14. století. Brno 2008. 334 s. (spoluvydavatel Moravské zemské muzeum) ISBN 978-80-7028-319-6

Klanica, Z.: Mutěnice-Zbrod. Zaniklé slovanské sídliště ze 7.–10. století. Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. sv. 36. Brno 2008. 302 s. ISBN 978-80-86023-91-5

Měřínský, Z.; Kouřil, P. (eds.): Archaeologia historica 33/08. Sborník příspěvků přednesených na XXXIX. mezinárodní konferenci archeologie středověku s hlavním zameraním sídliště v středověkom rurálnom prostredí, Teplý vrch, okr. Rimavská Sobota,

24.–28. septembra 2007. Brno 2008. 591 s. (spoluvydavatelé Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied Nitra, Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity) ISSN 0231-5823 ISBN 978-80-7275-076-4

Poláček, L. (ed.): *Das wirtschaftliche Hinterland der frühmittelalterlichen Zentren. Internationale Tagungen in Mikulčice, Band VI – Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. sv. 31. Brno 2008. 438 s. ISBN 978-80-86023-81-6*

Svoboda, J. A. (ed.): *Petrkovice. On Shouldered Points and Female Figurines. The Dolní Věstonice Studies, Volume 15/2008. Brno. 252 s. ISBN 978-80-86023-96-0*

Škrdla, P. (ed.): *Přehled výzkumů 49, 468 s. Brno 2008. ISSN 1211-7250 ISBN 978-80-86023-93-9*

Popularizace a propagace výsledků činnosti mezi širší veřejností se zaměřila jak na expoziční a výstavní akce, tak na spolupráci se sdělovacími prostředky. Ústav především připravil odborné podklady a dále spolupracoval s Masarykovým muzeem v Hodoníně na scénáři nové výstavy v areálu národní kulturní památky Mikulčice. Stálá expozice byla pod názvem „Velkomoravské Mikulčice – Druhý kostel a sakrální architektura knížecího hradu“ slavnostně otevřena 1. dubna 2008. Pracovníci ústavu připravili rovněž dvě krátkodobé příležitostné prezentace. Prvou z nich představoval poster o základně římských legií na Hradisku u Mušova v rámci výstavy o vztahu T. G. Masaryka k archeologii „T. G. Masaryk, podporovatel československé archeologie“, v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech uskutečněné 20. září – 16. listopadu 2008. Druhou pak byla výstava „Nové velkomoravské nálezy na Opavsku“, v prosinci 2008 seznamující návštěvníky Slezského zemského muzea v Opavě s nejnovějšími objevy z doby velkomoravské v opavském regionu, zvláště pak s kostrovým pohřebištem v Opavě-Malých Hošticích. Ústavní základna pro výzkum paleolitu v Dolních Věstonicích se podílela na tvorbě francouzského televizního seriálu o počátcích evropské civilizace, vycházejícího z výsledků dlouholetých výzkumných aktivit ústavu, a participovala rovněž na přípravě britského televizního seriálu o vzniku a dalším vývoji člověka v nejstarších obdobích (společnosti L' institut national de l'audiovisuel a BBC). Z popularizační literární produkce lze zmínit například článek J. Svobody o nálezech neandertálského člověka v českých zemích („Naši“ *neandertálcí, National Geographic – ČR, říjen 2008, str. 82–85*).

Po tragickém požáru ústřední budovy detašovaného pracoviště ústavu v Mikulčicích 25. září 2007 pokračovala v roce 2008 obnova vlastní základny. Její rekonstrukci ovšem komplikovaly průtahy v jednáních s Krajským úřadem Jihomoravského kraje ve věci projektové přípravy nové budovy. Ústav v tomto kontextu ve dnech 22. – 29. září 2008 seznámil širší odbornou i laickou veřejnost s obnovou archeologického výzkumu národní kulturní památky Mikulčice rok po požáru prostřednictvím akce „Dny pro Mikulčice“, když v prostorách ústředí

Akademie věd ČR v Praze, vlastního brněnského pracoviště i na samotné lokalitě uspořádal cyklus přednášek, prezentací a exkurzí.

Činnost pracoviště trvale omezovaly i v roce 2008 zcela nedostatečné prostorové kapacity, bránící jak nutnému personálnímu posílení, tak rozvoji nových přírodovědných výzkumných metod i některých provozních oddělení (archív, laboratoře). Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., proto podal středně velký projekt „Středoevropské centrum archeologických studií“ (CECAS), navrhovaný k podpoře ze strukturálních fondů EU v letech 2008–2013 (Operační program „Výzkum a vývoj pro inovace v rámci prioritní osy 1 – Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje“). Klíčovou myšlenkou projektu je zřízení excelentního vědeckého a výzkumného centra spojujícího špičkový archeologický výzkum s aplikacemi nejperspektivnějších oborů přírodních věd (archeogenetika, molekulární archeologie aj.). Projekt byl schválen Vědeckou radou Akademie věd ČR a nachází se v dalším posuzovacím a schvalovacím řízení. Personálně a materiálově byl posílen archiv ústavu, kde pokročila příprava jeho digitalizace, propojení s dalšími pracovišti a zavedení jednotného informačního systému evidence archeologických akcí. Podle příslušných předpisů Akademie věd ČR prošli v roce 2008 dva pracovníci brněnského Archeologického ústavu atestačním řízením.

Jiří Doležel

VÝSLEDKY LETECKÉHO SNÍMKOVÁNÍ ÚAPP BRNO NA MORAVĚ ZA ROK 2008

Podobně jako v letech minulých i v roce 2008 vyčlenil ÚAPP Brno část své kapacity na letecké snímkování archeologických situací projevujících se porostovými i půdními příznaky. Vzhledem k velkému terénnímu vytížení pracovníků bylo realizováno pouze několik prospekčních letů, které nicméně přinesly mnoho užitečných poznatků. Během prvního letu, který byl zaměřen na fotodokumentaci opevněných sídel východní Moravy, byly dokumentovány zříceniny hradů (Lukov, Křídlo) i pravěká hradiska (Lukoveček, Lysina u Žop, Hostýn, Kunovice-Loučka, Požaha u Jičiny, Kotouč u Štramberka, Ústí u Hranic a vrch Obírka u Loučky).

Další lety byly provedeny v měsíci červnu a byly zaměřeny především na vyhledávání porostových příznaků. Během letů byly spatřeny příznaky v celkem 10 polohách, z nichž některé byly již v minulosti dokumentovány (Ivančice-Němčice či některé polohy „V rybníku“ a pole u Emina zámečku v k. ú. Šanov). Dále se podařilo zachytit příznaky na nových lokalitách. Na katastru obce Šanov byly zachyceny mimo již výše zmíněné polohy další dvě naleziště v poloze „V rybníku“, z jejichž vzájemné pozice lze soudit, že se nejedná o jeden sídlištní areál. Další uskupení objektů byla zjištěna v katastrech obcí Hostěradice, Trstěnice a Rybníky. Za pozornost stojí také několik obdélných objektů uspořádaných do řady, podél nichž prochází liniový příznak v k. ú. Křídlovky. Porostové příznaky, i když pravděpodobně mladšího stáří, byly zaznamenány také u obce Vrbovec.

Ivančice-Němčice (okr. Brno-venkov)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 24-34-16: S-40, Z-340; GPS: 49°5'22.84"N, 16°22'37.22"E, sídliště, pohřebiště?, nedatováno

Poloha se nachází na poli ležícím nad řekou Rokytou, cca 600 m JV směrem od okraje místní části Němčice a porostové příznaky zde byly zaznamenány již dříve. Tentokrát se v porostu zřetelně rýsovalo 6 objektů čtvercového půdorysu o straně cca 3–4 m, dalších několik menších objektů bylo roztroušeno v okolí. Za pozornost stojí také příkop široký cca 0,5 m tvořící čtvercový útvar o straně cca 6 m a v porostu málo zřetelný 0,5 m široký příkop kruhového půdorysu o průměru cca 6 m.

Hostěradice (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-11-15: S-180, Z-0; GPS: 48°56'24.16"N, 16°15'52.34"E, sídliště?, nedatováno

Na poli ležícím cca 1 km JJV od středu obce bylo poblíž Míšovického potoka objeveno několik desítek menších objektů o průměru cca 1–2 m. Zajímavou se jevila skupina 17 objektů kruhového půdorysu o průměru cca 1,5 m, která byla vzdálená od potoka cca 100 m. JZ a SV směrem bylo možné pozorovat v porostu další skupiny podobných objektů. Směrem k potoku bylo volně roztroušeno dalších cca 20 objektů. Několik podobných příznaků bylo spatřeno na stejném poli také po pravé straně polní cesty vedoucí od Hostěradic k místu, kde se setkává s Míšovickým potokem. Na poli byl spatřen také liniový příznak, který lze označit jako pozůstatek zaniklé polní cesty.

Křídlovky (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-13-07: S-90, Z-380; GPS: 48°46'36.38"N, 16°14'58.82"E, sídliště, nedatováno

Na poli ležícím cca 1 km JV směrem od středu obce bylo zpozorováno cca 15 objektů obdélného půdorysu, které byly uspořádány do několika od sebe nedaleko vzdálených skupinek. Za pozornost stojí nejvýraznější skupina čtyř obdélných objektů seřazených vedle sebe ve stejné orientaci, nedaleko nichž kolmo prochází liniový příznak široký cca 1,5 m.

Rybníky (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 24-33-25: S-310, Z-195; GPS: 49°1'48.15"N, 16°17'29.86"E, sídliště, nedatováno

Na poli ležícím u severovýchodního okraje obce byla v porostu zpozorována skupina celkem devíti objektů nepravidelného půdorysu.

Šanov (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-14-01: S-260, Z-115; GPS: 48°49'47.47"N, 16°20'46.18"E, sídliště, nedatováno

Na poli ležícím cca 800 m SZZ směrem od Emina zámečku byly rozpoznány čtyři objekty obdélného půdorysu o stranách cca 2×5 m. Další 2 objekty nezřetelného půdorysu byly zpozorovány o několik desítek metrů dále ve směru toku Jevišovky.

Šanov (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-14-01: S-245, Z-140; GPS: 48°49'54.77"N, 16°21'3.11"E, sídliště, nedatováno

Ve druhé poloze v tomto katastru ležící cca 600 m SZ směrem od Emina zámečku bylo v porostu zaznamenáno

minimálně 7 objektů nezřetelného půdorysu o průměru cca 4 m. Jeden z nich se nicméně vyrýsoval zřetelněji do pravidelného čtverce o straně 4 m. Je pravděpodobné, že ostatní objekty nezřetelného půdorysu budou mít podobný charakter. Opodál byly zjištěny ještě dva ojedinělé podobné objekty, viditelné byly náznaky dalších.

Šanov (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-14-01: S-220, Z-200 a S-225, Z-225; GPS: 48°50'2.12"N, 16°21'30.70"E a 48°50'0.34"N, 16°21'41.94"E, sídliště, nedatováno

Třetí již z dřívějších letů známá poloha se nachází na poli rozkládajícím se severně od Emina zámečku, rozděleném cestou vedoucí od zámečku do Pravic. Na ploše ležící západním směrem od cesty se nachází velké množství objektů různých tvarů a velikostí, mezi kterými bylo zpozorováno také několik liniových příznaků.

Šanov (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-14-01: S-275, Z-210; GPS: 48°49'44.83"N, 16°21'38.87"E, sídliště, nedatováno

Další poloha známá též z dřívějších letů se nachází na poli východně od Emina zámečku. Podél toku řeky Jevišovky zde bylo tentokrát zpozorováno celkem devět objektů obdélného půdorysu o stranách cca 2×4–5 m orientovaných delší osou podél toku přilehlé vodoteče.

Trstěnice (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-11-09: S-180, Z-35; GPS: 48°58'23.99"N, 16°12'9.22"E, sídliště, nedatováno

Na poli ležícím cca 1,5 km jihovýchodně od středu obce po levé straně silnice vedoucí ve směru na Morašice byla spatřena větší kumulace příznaků, ve které vynikalo cca 5–6 větších objektů obdélného půdorysu o straně okolo 3 m. V jejich okolí bylo spatřeno dalších několik desítek nepravidelně rozmístěných menších objektů o průměru cca 1–2 m.

Vrbovec (okr. Znojmo)

V prostoru ZM ČR 1:10 000 34-13-07: S-285, Z-270; GPS: 48°47'33.85"N, 16°6'5.66"E, sídliště?, nedatováno

Na poli ležícím u jižního okraje obce se projevovало několik liniových příznaků, mezi nimiž byly v porostu patrné špatně rozeznatelné objekty. Jeden z liniových příznaků lze snad interpretovat jako zaniklou polní cestu.

Ivan Čížmář

a

b

c

d

e

f

g

h

Obr. 1: a–b – Ivančice-Němčice, c – Křídlovky, d – Hostěradice, e–h – Šanov

a

b

c

d

e

f

g

h

Obr. 2: a – Šanov, b – Rybníky, c – Trstěnice, d – Vrbovec, e – Lukov, f – Ústí u Hranic, g – Kunovice-Kunovská hůrka, h – Staříč-Okrouhlice